

بحث حذف صفر از پول ملی، موضوعی است که در سال‌های اخیر بارها مطرح شده و همچنان در کانون توجه اقتصاددانان، سیاست‌گذاران و جامعه قرار دارد. موافقان این طرح، آن را گامی مهم در جهت ساده‌سازی مبادلات مالی، کاهش هزینه‌های چاپ اسکناس و تقویت جایگاه پول ملی می‌دانند؛ اما مخالفان هشدار می‌دهند که در غیاب اصلاحات ساختاری و کنترل تورم، این اقدام نه‌تنها بی‌ثمر است بلکه می‌تواند پیامدهای منفی روانی و اقتصادی به دنبال داشته باشد. در این باره با مهدی دارای کارشناس اقتصاد پولی و بانکی، صادق‌الحسینی اقتصاددان، امیرمحمد گلوآنی اقتصاددان، سیدعباس عباس‌پور کارشناس اقتصاد و محمدامین حاجی‌لنگری کارشناس اقتصادی گفت‌وگو کرده‌ایم.

۶ استدلال موافقان حذف صفرها از پول ملی

موافقان حذف صفر از پول ملی بر این باورند که این اقدام می‌تواند مزایای متعددی برای اقتصاد و جامعه به همراه داشته باشد. آن‌ها معتقدند حذف صفرها باعث کاهش هزینه‌های چاپ اسکناس و صرفه‌جویی در منابع مالی کشور می‌شود و همچنین روند انجام معاملات و محاسبات مالی را ساده‌تر و کم‌خطاتر می‌کند. علاوه بر این، این رویکرد تأثیرات روانی مثبتی در جامعه ایجاد می‌کند؛ به‌طوری که مردم اعتماد بیشتری به پول ملی پیدا کرده و احساس می‌کنند ارزش پول افزایش یافته است. به اعتقاد آنان، پول همانند پرچم کشور بوده و کاهش ارزش آن در مقابل ارزش‌های خارجی می‌تواند به اعتبار پول ملی ضربه بزند. یعنی حذف صفرها می‌تواند به تقویت جایگاه پول ملی در سطح بین‌المللی کمک و از نفوذ ارزش‌های خارجی جلوگیری کند که در نهایت موجب جذب سرمایه‌گذاری خارجی ورشد اقتصادی کشور می‌شود. از دیدگاه موافقان، این طرح اگرچه نیازمند زیرساخت‌ها و اصلاحات اقتصادی است، اما می‌تواند به تسهیل مبادلات مالی، کاهش حجم اسکناس‌های در گردش و بهبود کارایی سیستم‌های مالی کمک‌قابل توجهی کند. همچنین موافقان می‌گویند قرار نیست این اتفاق یک روز بیفتد بلکه روند دویا سه‌ساله است. مورد دیگر اینکه چاپ پول یک موضوع مهم در پدافند غیر عامل بوده و باید چاپ آن به‌سهولت صورت گیرد تا در زمام اتفاقات غیر مترقبه مردم با کمبود پول مواجه نشوند. از آنجایی که چاپ اسکناس خردسخت و هزینہ‌بر بوده، حذف صفر می‌تواند به‌سهولت چاپ اسکناس جدید کمک کند. درنهایت اینکه گفته می‌شود با کاهش ارزش پول ملی صفرها آن‌قدر زیاد شده که قاعده اسکناس بر پول ملی ایران حاکم نبوده و برخی اسکناس‌ها دیگر به‌واسطه کاهش ارزش، کاربردِی در زندگی روزانه مردم ندارندو حذف صفر می‌تواند این مشکل را حل کند.

حذف ۴ صفر پول ملی همزمان با اصلاحات اقتصادی باشد

صادق‌الحسینی

اقتصاددان

در شرایط کنونی، حذف چهار صفر از پول ملی به هیچ وجه اقدام درستی نیست. کار درست زمانی درست است که در زمان مناسب و به شیوه صحیح انجام شود. اگر کاری درست را در زمان نادرست انجام دهید، نتیجه آن اشتباه خواهد بود. مثلاً فرض کنید کسی قرار است تحت عمل جراحی قرار بگیرد؛ طبیعتاً باید آماده‌سازی‌های لازم قبل از جراحی انجام شود، از جمله تمیز کردن محل عمل، اصلاح و ضدعفونی کردن آن ناحیه. اگر این مراحل در زمان مناسب انجام نشود، مثلاً بعد از جراحی، نه‌تنها این کاری معنی است بلکه باعث بروز مشکلات جدی می‌شود. حذف چهار صفر از پول ملی هم دقیقاً به همین شکل است؛ در شرایط فعلی، این اقدام عملاً بیپه‌ود، نادرست و حتی می‌تواند اثرات منفی داشته باشد. در دنیا کشورهایی که صفرهای پول ملی خود را حذف کرده‌اند، معمولاً پس از انجام اصلاحات اقتصادی چنین کاری را انجام داده‌اند. این اصلاحات شامل

گزارش «فرهیختگان» دربارهٔ ایدهٔ حذف صفر از پول ملی که سالی چند بار مطرح می‌شود

مشکل مملکت ما این ۴ تا صفره؟

ارزی و تورم را کاهش می‌دهد. بنابراین، به جای اقدامات نمایشی، بانک مرکزی باید روی سیاست‌های عملی و هدفمند در حوزه اعتباری و ارزی متمرکز شود. حذف صفرهای پول ملی که اخیراً در هیئت دولت تصویب شده، هرچند اقدامی است که از قبل دنبال می‌شد، اما به نظر من تأثیر قابل توجهی بر فضای اقتصادی و مالی کشور و کنترل تورم ندارد.

دولت پول الکترونیکی حاکمیتی ایجاد کند

محمدامین حاجی‌لنگری

کارشناس اقتصادی

در حوزه ارزش پول ملی، دو مکتب فکری وجود دارد. مکتب اول معتقد است ارزش پول به حجم پول در گردش و ضمانتی که دولت به عنوان ناشر پول ارائه می‌دهد بستگی دارد. بر اساس این دیدگاه، مدیریت صحیح حجم پول می‌تواند ارزش آن را حفظ کرده و تورم را کنترل کند. اما مکتب دوم بر ضمانت پشتوانه پول تأکید دارد و معتقد است بدون ضمانت کافی، انتشار پول جدید تأثیر چندانی بر ارزش پول نخواهد داشت. امروز یکی از مهم‌ترین چالش‌های کشور، خلق پول بانکی به‌صورت الکترونیکی و بدون نظارت کافی است. این پول‌های الکترونیکی بدون پشتوانه واقعی وارد چرخه اقتصادی شده و یکی از عوامل اصلی تورم و فساد به شمار می‌روند. برای حل این مشکل، لازم است دولت پول الکترونیکی حاکمیتی ایجاد کند که پشتوانه و ضمانت مشخصی داشته باشد و بانک‌ها ملزم شوند اسناد و پول منتشر شده را تضمین کنند تا مردم نسبت به دریافت ضمانت این اسناد حساس شوند.

۳ اولویت اصلی به جای حذف صفر

از سوی دیگر، با توجه به وابستگی شدید اقتصاد به دلار، تثبیت نرخ تبدیل ریال به دلار برای حفظ ارزش پول ملی اهمیت زیادی دارد. این کار در شرایط تحریم فقط از طریق تغییر نظام تجاری کشور و کاهش وابستگی به واردات امکان‌پذیر است. همچنین برای جلوگیری از افزایش تورم، باید نظام هدف‌گذاری قیمت‌ریالی برای محصولات بخش خصوصی و وارداتی ایجاد شود تا قیمت‌ها بدون توجه به نوسانات نرخ دلار تثبیت شوند. تقویت نظام گمرکی و مقابله با پدیده‌هایی مانند قاچاق رسمی از طریق مناطق آزاد و کمره‌بری نیز ضروری است، زیرا این موارد باعث از بین رفتن کنترل قیمت و افزایش نرخ ارز می‌شوند. درنهایت، دو چالش اساسی در مدیریت پول ملی وجود دارد: حفظ ارزش پول و تأمین حجم کافی پول در اقتصاد. خلق پول توسط بانک‌ها بدون نظارت و پشتوانه فسادزا و مخرب است و دولت باید مسئولیت خلق پول را به عهده گرفته و با اعمال نظارت دقیق، ثبات اقتصادی و ارزش پول ملی را تضمین کند.

حذف صفر از پول ملی ممکن است مضر باشد

مهدی دارای

کارشناس اقتصاد پولی و بانکی

حذف صفر از پول ملی معمولاً در دو شرایط منطقی و ضروری انجام می‌شود. اول، زمانی که کشور دچار تورم بسیار بالا و بی‌ثباتی اقتصادی شده باشد، مانند وضعیت زیمبابوئه یا ونزوئلا که تعداد صفرهای پول به حدی افزایش یافته که نظام حسابداری و مالی کشور دچار بحران می‌شود. دوم، زمانی که اصلاحات اقتصادی انجام‌شده و انتظار می‌رود تورم روند کاهشی پیدا کند و انتظارات تورمی کاهش یابد. اما در مورد ایران، هیچ‌یک از این دو شرط برقرار نیست. تعداد صفرهای پول ملی به اندازه‌ای نیست که بحران حسابداری جدی ایجاد کند و اصلاحات اقتصادی گسترده‌ای که منجر به کاهش انتظارات تورمی شود، هنوز تحقق نیافته است. در این شرایط، اقدام به حذف صفر از پول ملی نه تنها ضروری نیست، بلکه می‌تواند بی‌فایده و حتی مضر باشد. برای مثال، کشور ترکیه پس از انجام اصلاحات اقتصادی و کاهش انتظارات تورمی اقدام به حذف صفر از پول خود کرد که در آن شرایط منطقی و مؤثر بود. اما در ایران، با وجود تورم بالا و انتظارات تورمی ناپایدار، چنین اقدامی می‌تواند پیام منفی به جامعه تولیدی و مصرفی ارسال کند و باعث تشدید انتظارات تورمی شود.

اقتصادی تأقی کنیم. به‌علاوه، اقتصاددانان در سال‌های اخیر نیز به‌صورت معمول از اعداد بزرگ‌تر مانند هزار میلیارد تومان یا «همت» استفاده می‌کنند و این موضوع به تدریج در فعالیت‌های اقتصادی پذیرفته شده است.

بدون اصلاح اقتصادی، دوباره چهار صفر به پول ملی افزوده می‌شود

اگر این سیاست قرار بود اجرا شود، بهترین زمان برای آن زمانی بود که دولت اول روحانی تورم به محدود و تک‌رقمی رسانده بود. نکته مهم دیگر این است که اگر در آینده و به‌دفعات مجدد این سیاست اجرا شود، به دلیل نبود اصلاحات اساسی، احتمالاً چهار صفر دیگر نیز به پول ملی افزوده خواهد شد. این امر باعث بی‌اعتباری سیاست حذف صفر در نزد مردم خواهد شد، به‌گونه‌ای که حتی اگر اصلاحات اساسی نیز انجام شود، مردم نسبت به این اقدام بی‌اعتماد خواهند شد. در نهایت، من این اقدام مجلس را در این مقطع صرفاً یک تسهیل در حسابداری می‌دانم که تأثیر اقتصادی خاصی بر بخش اسمی یا حقیقی اقتصاد نخواهد داشت. همچنین ممکن است باعث شود برخی از اقلام بسیار کوچک که کمتر از هزار تومان قیمت دارند، دچار تورم شوند یا به حداقل ارزش پول یعنی هزار تومان نزدیک شوند. هرچند مجلس اعلام کرده که «قران» به‌عنوان واحد پول خرد حفظ خواهد شد، اما بعید است این واحد پول خرد به شکل عملی در اقلام زیر هزار تومان کاربرد داشته باشد، زیرا این موارد از نظر اقتصادی بسیار ناچیزند.

حذف چند صفر از پول ملی ضرورت و نفع اقتصادی ندارد

سیدعباس عباس‌پور

کارشناس اقتصادی

حذف چند صفر از پول ملی نه ضرورتی دارد و نه نفعی برای اقتصاد کشور به‌همراه خواهد داشت. این اقدام صرفاً تأثیری حسابداری در حساب‌های ملی، بانک‌ها و صورت‌های مالی شرکت‌ها ایجاد می‌کند و معمولاً منافع واقعی به دنبال ندارد. کشورهای دیگر نیز معمولاً این کار را پس از ورود به دوره ثبات اقتصادی انجام می‌دهند؛ یعنی پس از آنکه تورم‌های بالا یا ابرتورم را پشت سر گذاشته‌اند و وارد فاز تثبیت قیمت‌ها شده‌اند، برای بهبود تصویر حسابداری، چند صفر از پولشان حذف می‌کنند. برای مثال، آلمان پس از جنگ جهانی این اقدام را انجام داد، اما هدف مشخص و شرایط ویژه‌ای داشت.

در حالی که ما اکنون در شرایطی قرار داریم که تورم‌های بالای ۴۰ درصد را تجربه می‌کنیم و وارد دوره ثبات نشده‌ایم، حذف صفرهای پول ملی به نظر من توجیه چندانی ندارد و اثر بخش هم نیست. مسئله کنترل تورم و ثبات اقتصادی با اقدامات نمایشی حل نمی‌شود. تأثیرگذاری سیاست‌ها بسته به هدف‌گذاری سیاست‌گذار است. باید مشخص شود هدف سیاست‌گذار چیست؛ آیا تمرکز بر سیاست پولی و تأمین مالی تولید است یا کنترل نقدینگی یا سیاست ارزی و مدیریت تراز پرداخت‌ها؟ بر اساس این اهداف، ابزارهای مختلفی قابل انتخاب هستند. در شرایط فعلی، با توجه به فشارهای اقتصادی ناشی از جنگ، بانک مرکزی و سیاست‌گذار باید به جای اقدامات نمادین مانند حذف صفرهای پول، روی سیاست‌های اعتباری و هدایت اعتبار به سمت طرح‌ها و پروژه‌های پیشران تمرکز کند. این اقدام می‌تواند به کنترل تراز و تقویت تولید کمک کند.

دولت باید واردات کالاها ی غیر ضروری را کاهش دهد

همچنین توجه جدی به میاسست ارزی و تخصیص منابع، ضروری است. در شرایط جنگی کنونی، واردات کالاها ی غیر ضروری که سهمیه واردات کالاها ی اساسی را کاهش می‌دهد، باید محدود شود. کالاهایی مانند قطعات منفصل خودرو و برخی کالاها ی لوکس که حدود ۱۰ میلیارد دلار از منابع کشور را مصرف می‌کنند، می‌توانند جایگزین کالا های ضروری و مرتبط با امنیت و دفاع کشور شوند. این موضوع هم به ساختار تولید داخل کمک کرده و هم فشار روی تراز

واقعی سازی قیمت‌ها و اصلاحات ساختاری است. به‌عنوان مثال، کشورهایی که پس از جدانشدن از شوروی یا ترکیه این کار را انجام دادند، ابتدا قیمت‌های کالاها، انرژی و سایر خدمات را به‌سطوح واقعی رساندند. این اقدام باعث افزایش ناگهانی قیمت‌ها و تورم شد، اما در نهایت کسری بودجه دولت کاهش یافت و تورم به‌مرور کنترل‌شد. در چنین شرایطی، حذف صفرهای پولی معنا پیدا می‌کند.

حذف صفر از تورم بالا جلوگیری نمی‌کند

اما در شرایط فعلی ما، با وجود پارانهای پنهان انرژی به ارزش ۸۰ تا ۱۰۰ میلیارد دلار، ارز ترجیحی، وام‌های بانکی ارزان و رانتی، دولت با کسری بودجه بسیار بزرگی مواجه است که برآورد می‌شود امسال بین ۱۵۰۰ تا ۱۷۰۰ هزار میلیارد تومان باشد. همچنین پیش‌بینی می‌شود تورم سال جاری به بیش از ۴۰ درصد برسد. در چنین شرایطی، حذف صفرها کمک‌ی بهیود و صنعت نمی‌کند و ممکن است پس از مدتی دوباره مجبور به حذف صفرهای بیشتر شویم. علاوه بر بیهودگی، این اقدام می‌تواند غلط و نادرست هم باشد، زیرا ممکن است انتظارات تورمی را افزایش دهد. حذف صفرها باعث تعدیل قیمت کالاها یی می‌شود که پیش‌تر با قیمت‌های کمتری فروخته می‌شدند و از طرفی مردم نیز ممکن است انتظار افزایش تورم را تقویت کنند که این مسئله به نفع اقتصاد نیست.

مراقب سیگنال منفی به جامعه باشیم

برای اینکه حذف صفرهای پول ملی مؤثر باشد، باید ابتدا اصلاحات اقتصادی انجام شود و مردم اطمینان پیدا کنند که دولت در این مسیر عزم جدی دارد. در غیر این صورت، چنین اقدامی صرفاً نمایشی بوده و سیگنال منفی به بازار و جامعه می‌دهد. در نهایت، کاری که دولت باید انجام دهد این است که مشکلات ساختاری مانند پارانهای پنهان و ارز ترجیحی را برطرف کند و قیمت‌ها را به سطح واقعی برساند. حذف صفرها بدون اصلاحات واقعی، تنها یک اقدام نمایشی است که نمی‌تواند مشکلات اساسی اقتصاد را حل کند و نشان‌دهنده عدم تمایل جدی دولت به اصلاحات اقتصادی است.

کنترل تورم و تثبیت قیمت‌ها دو پیش نیاز اصلی حذف صفر

امیرمحمد گلوآنی

اقتصاددان

حذف چهار صفر از پول ملی، اقدامی است که مجلس مصوب کرده و در دهه‌های مختلف در کشور‌های گوناگون نیز انجام شده است. معمولاً این سیاست زمانی موفق و مثمرتر بوده که پس از اصلاحات اقتصادی اساسی، کاهش تورم و تثبیت قیمت‌ها اجرا شده باشد و اعتماد مردم به پول ملی بازگردد. نمونه معروف این اقدام، اصلاحات اقتصادی ترکیه در اواخر قرن بیستم و اوایل قرن بیست‌ویکم است که توسط کمال درویش، اقتصاددان مشهور ترکیه صورت گرفت. پس از آنکه تورم‌های بالای ۱۰۰ درصد به تورم‌های تک‌رقمی کاهش یافت، حذف چند صفر از پول ملی ترکیه انجام شد. مردم نیز با این اقدام همراهی کردند، زیرا تثبیت قیمت‌ها و کنترل تورم را به‌طور ملموس مشاهده کرده بودند.

حذف صفر، اقدام حسابداری است

این سیاست معمولاً با عنوان «عصر صفر» یا «ثابت‌دادن به پول ملی» شناخته می‌شود. اما این ثابت‌نهاز مانی پایدار و باورپذیر است که اصلاحات اقتصادی واقعی انجام شده باشد. می‌توان این موضوع را به‌مثابه آماده‌سازی برای پوشیدن لباسی شیک دانست؛ پیش از آن باید فرد آراسته‌شود و سپس لباس به تن او می‌آید. حذف چهار صفر از پول ملی نیز باید در زمانی صورت گیرد که «لباس» مناسب برای «ریال» آماده‌شده‌باشد. در شرایط فعلی، حذف چهار صفر از پول ملی به نظر من اقدامی صرفاً حسابداری است و تأثیر اقتصادی قابل توجهی ندارد. این اقدام ممکن است محاسبات حسابداری را تسهیل کند، اما اهمیتی ندارد که بخواهیم به دلیل وجود اعداد بسیار بزرگ در صورت‌های مالی، آن را به‌عنوان یک ضرورت

گزارش «فرهیختگان» از جزئیات درآمدهای مالیاتی

رشد ۳۲ درصدی درآمدهای مالیاتی در ۴ ماه

گرچه ممکن است اتفاقاتی همچون کاهش سودآوری شرکت‌ها، قطعی برق، جنگ ۱۲ روزه، توقف بخشی از فعالیت کامیون‌داران در ماه‌های گذشته و انفجار بندر شهید رجایی در کاهش درآمدهای مالیاتی اشخاص حقوقی مؤثر باشد، اما گفته می‌شود معمولاً بخش اصلی درآمدهای مالیاتی اشخاص حقوقی در نیمه دوم سال محقق می‌شود و همچنین ممکن است دولت نیز زمان تنفس برای تسویه بدهی مالیاتی داده باشد.

بودجهٔ ۱۴۰۴ چه می‌گوید؟

در قانون بودجه سال ۱۴۰۴، دولت درآمدهای مالیاتی را ۲ هزار و ۸۴ هزار میلیارد تومان پیش‌بینی کرده که ۱۸۲۰ هزار میلیارد تومان از آن مربوط به درآمدهای تکلیفی سازمان امور مالیاتی‌س و ۲۶۴ هزار میلیارد تومان نیز مربوط به تکالیف گمرک ایران یا همان مالیات بر واردات و حقوق ورودی است. در بخش تکالیف سازمان امور مالیاتی، از رقم ۱۸۲۰ هزار میلیارد تومان درآمد مالیاتی پیش‌بینی شده، نزدیک به ۸۱۰ همت از آن مربوط به درآمد مالیاتی اشخاص حقوقی است. ۳۱۹ همت مربوط به پایه دوم یعنی مالیات بر درآمدها، نزدیک به ۵۵ همت مربوط به پایه سوم یعنی مالیات بسر ثروت و درنهایت، ۳۳۶ همت نیز مربوط به بند چهارم یعنی مالیات بر کالا و خدمات است.

در بخش تکالیف گمرک ایران نیز از ۲۶۴ همت مالیات بر واردات، ۱۴۰ همت مربوط به حقوق ورودی سایر کالاها، نزدیک به ۱۱۴ همت مربوط به حقوق ورودی خودرو، نزدیک به ۵ همت مربوط به حقوق ورودی گوشی‌های همراه و ۵ همت مابقی نیز مربوط به سایر موارد است.

چند درصد از درآمدهای مالیاتی محقق شد؟

با توجه به چندین اتفاق که در سال ۱۴۰۴ برای بخش مولد اقتصاد رخ داده، شاید این سؤال پیش بیاید که آیا این اتفاقات بر تحقق درآمدهای مالیاتی نیز اثرگذار بوده است. واقعیت این است که نمی‌توان اثر این اتفاقات بر کاهش درآمدهای مالیاتی را انکار کرد اما باید توجه داشت در نیمه نخست سال معمولاً درصد تحقق درآمدهای مالیاتی سالانه کمتر از نیمه دوم

سازمان امور مالیاتی در روزهای گذشته داده‌های عملکرد ۴ ماهه نخست درآمدهای مالیاتی کشور را منتشر کرده است. نگاهی به این داده‌ها نشان می‌دهد طی این مدت ۳۹۶ هزار و ۳۸۴ میلیارد تومان درآمد مالیاتی محقق شده که البته این به جز درآمدهای مالیاتی تحت تکلیف گمرک ایران یعنی مالیات بر واردات و حقوق ورودی است. در ادامه به بررسی جزئیات این درآمدها پرداخته می‌شود.

جزئیات ۴ ماهه درآمدهای مالیاتی

براساس داده‌های سازمان امور مالیاتی، در ۴ ماهه نخست امسال رقم درآمدهای مالیاتی تحت تکالیف این س‌سازمان (به جز مالیات بر واردات که جزء تکالیف گمرک ایران است)، به ۳۹۶ هزار و ۳۸۴ میلیارد تومان رسیده که در مقایسه با رقم ۳۰۰ هزار میلیارد تومانی ۴ ماهه نخست سال ۱۴۰۳ رشد نزدیک به ۳۲ درصدی داشته است. براساس داده‌های سازمان امور مالیاتی، در ۴ ماهه نخست امسال درآمدهای مالیاتی بند اول یعنی مالیات اششخاص حقوقی بیش از ۱۷۸ همت بوده که نسبت به مدت مشابه سال گذشته رشد ۲۲/۵ درصدی داشته است. درآمدهای مالیاتی مربوط به بند دوم یعنی مالیات بر درآمدها نیز بیش از ۷۰ همت بوده که نسبت به مدت مشابه سال گذشته رشد ۳۵ درصدی داشته است. در این بند، درآمدهای مربوط به مالیات حقوق و دستمزد کارکنان عمومی و خصوصی نزدیک به ۴۷ همت است که نسبت به مدت مشابه سال گذشته رشد ۲۷ درصدی داشته است. به سوم مربوط به مالیات بر ثروت است که درآمدهای این بخش حدود ۱۲/۵ همت بوده و ۶۲ درصد نسبت به سال گذشته رشد داشته است. بند چهارم نیز مربوط به مالیات بر کالا و خدمات است که در این بخش بیش از ۱۳۵ همت مالیات محقق شده و رشد ۴۲/۲ درصدی نسبت به سال گذشته داشته است. مجموعاً، مقایسه میزان تحقق درآمدهای مالیاتی چهار پایه اصلی نشان می‌دهد مالیات اششخاص حقوقی با ۲۲/۵ درصد رشد نسبت به ۴ ماهه نخست سال گذشته، کمترین رشد را در بین پایه‌های چهارگانه داشته است.

مدیرمسئول:

■ محمدامین ایمانجان‌ی

■ **قائم‌مقام مدیرمسئول:**

■ مسعود فروغی

■ **سر‌دبیر:**

■ محمد زعیم‌زاده

■ **تلفن و فکس:** ۶۲۹۹۹۴۹۵ (۰۲۱)

■ **کدپستی:**

■ ۱۱۳۵۶۳۳۸۱۶

■ **چاپ:**

■ چاپخانه دانشگاه آزاد اسلامی

■ **نشانی:**

■ خیابان حافظ، پلین‌تر از جمهوری

■ روی‌روی ساختمان بورس

■ ساختمان فرهیختگان، طبقه سوم

۱۶